

[Ako se pravi ljudje s-idejo, si pripovedujejo od tistih prestarih časov, ko so še slovenske Sibile živele. Poprej kakor od Sibil kaj pregovorim, moram nekeje spomniti. Slovenec ni Grk, tudi ni Italijan. Tudi stari Slovenci niso bili Grki ne Rimljani, temuč pred vesolnim svetom slavni Slavani. Slovenski jezik ni vse jedro z grškim in latinskim, pa tudi slavenske navade — slovenske Sibile se morajo dobro razločiti od latinskih in grških navad in Sibil. Ako bi se to vse Križoma vkupej mešalo, bi se naredila taka zmešnjava, da bi je sama Sibila ne znala več sprav-
nati. Ne nategujmo vsiga, kar je slavenskiga, po plujim, latinskim in grškim ko-
pitu! Tidor lepó razloži, dobro učí! — Latinski pisatelji so ~~sami~~ od svojih
Sibil samo malo vedeli, še manj pa od naših slovenskih. Slavenci samo od slovens-
kih pripovedujejo, da kratko govem, sledeča:

Sibile prerokile so daljši okoli med Slovenci znane. (Na Koroskim jih imenu-
jejo tudi Sivile, na Krajnskim Simbile, to ime je pa le skazeno). V italški dolini
jih tudi imenujejo: bele žene, častljive žene, v Rožji žalik-žene, v Fab-
nicah božje dekle, Nemci v labudski dolini (Lavantthal): kaidnische
Weiberl, drugi ponemčani Korosči: Wile weiss, V Krajnskim jim
pravijo tudi: rojenice — kako pa še? — Slovci in Slovati jih zovejo Vile,
Čehoslovenci: bile žene.

Sibile prerokile pa bele žene, častljive žene, žalikžene, božje dekle,
rojenice so bile slovenske predkristijanske prerokinje in duhovnice (Priesterinnen)
Pripoveduje se, da so bile njezne in mlade; dolge lasé so imele v kite spletené,
nosile so bele kratke krila. Prebivale so rade v skalnatih tologih, blizo
vod, rek, potokov ali vrelcov, pa same brez moštva. To bile visoko-
učene in ljubezniviga, dobrega srca. Vse so vedile, so poznale na solncu, luni
in na zvezdah, kako bude vreme, ali bude dobra ali slaba letina — bile
so čer vsakiga pravitkarja (Kalendrarja), so učile ljudi polje obdelovati,
rudo kopati, železo variti; na kribih in humih stojci so glasno vpile, kadaj
je dobro orati in sejati, in na ktere dni se imajo tadasnji prazniki obhajati.
Tudi so rade prišle v vasi, ljudi objiskovat in jim dobrot skazovat. Kadaj je bela
žena zjutraj že vso živino v hlevi lepo oskrbela, prej ko je gospodinja vstala.
Kadar se je otrok rodil na svet, so zraven bile, zato so jim tudi rekli rojenice.
Same od sebe (unaufgefordert) so šle na njivo delat, posebno rade so proso
plele. Vsaki gospodar se je razverelil, zagledavši belo ženo na svoji njivi,
ker je tadaj vse lepo rastle, kakor hmel. Brečna hiša, kamor je bela žena
prišla. Ker so bile tako učene, so mnogo vedile, kar zunanaj njih nihč
ni razumel: še prihodne reči so napovedovale: so prerokovale, ker so
bile prerokile. Kar so one rekle, je bila gola, trola resnica. Moker kos
vsaki, ki je belo ženo rad in rastanjko vbojal, vse je po sreči šlo, vse se
prav zavravalo, ako ravno se je včasí zdelo, da gre na robe.

Tako je bila v starih časih; pri Slovencih so bile v veliki časti in so
močno slovele; ako ravno je več ko stavjnt let kar roginile, si naš narod še danas-
nji dan mnogo od njih visoke učenosti, od njih dobrega srca in od njihove velike slave ve
pripovedovati.

"Ho svor, nekoliko predelano je M. Majar objavil v Sl. Bčeli I. (1850) 182. 183. Glasi se:

Béle žene se v raznih krajih Slovenije različno imenujejo; na Koroskem njih navadno imenujejo "sibile prerokile", na žiti "béle" ali "častiljive žene", v Rožju "želik-žene", na krajinskim "rojenice" in v nekaterih krajih Štajerskega "morske deklce". Tudi Nemci v Labudski dolini jih poznajo in njim pravijo "feindliche Weiber", drugi po nemščini Korosci njim pa velijo "Weil-weiss", ali "weisse frauen". Te ženske so stanovale skoro v vsaki fari na stanovitnih mestih; v pečinah, pri virih, potokih in rekah. Tukej so one živele proste in slobodne brez zakona, ločene od moških. Tako so prebivale na Koroskim p.: v spodnji Rožki dolini blizu Kaple "proti jugu v gori Ostroveci; tukaj se še dan danasnji vidi ognjišče; v žalik-jami ne daleč od Bilčevsi (Ludmannsdorf); v gornim Rožju so bile v Vrštinovej peči" pod Krajem, pri Orlovi peči "v Podgorjanski fari (Maria Elend); blizu Sent-Jla" v tako imenovani "babji cirkvici". Pod vrhom Golice planine (Koralpe) v Labudski dolini je reka peč, "Spitzelsöfen" imenovana in ne daleč od onod na humu "Reinlogel", na katerih so bile stanovale (takor Nemci teh krajev trdijo). Na žilskim (Jailthal) so prebivale v Faborn blizu "Pčnice" in blizu Podenskega grada (Lodanuff). Želik-žene niso rimske Parke, pa tudi ne grške Nymphe, ampak prave slovenske bitja iz predkristijanske dobe, prerokinje staroslavjanske, in duhovnice vere naših prednikov. One so prerokovale prihodnje vréme, sanje izlagale, narod polje obdelovati, rudo kopati ter železo in druge rude variti učile. Doznale so zdravilno moč vsakega zelišča, zato so tudi zdravila pripravljale. Iz sonca, mesca in zvezd so letino prerokovale, so dokazovale kdaj in kako gre sjeti, in na visokih humih stoječe so svetke (prazničke) napovedavale. Rade so prišle v vasi k ljudem jim dobrote deliti; radoval se je vsaki kmet, ki je želikčens na svojim polju zagledal, misleč, da mora zdaj njiva obilno roditi. Kar so béle žene ukazale, vse je bilo prav, in živa resnica. Trečen je bil zato vsaki gospodar, ki je storil, kar mu je béla žena zapovedala. Zato so jih naši predniki toliko častili. Od kadar so se na Koroski Slovenci k kristjanski veri spreobrili, je tudi slava želik-žen zginila. Narod pripoveduje, da se je to tedaj zgodilo, ko so ljudi začeli po noči zvižgati (kar se dan danasnji za gréh drži), in rukati; zavolj tega (pravijo) so béle žene v skrite kraje pobegnile, tako da njih danas nihče več viditi ne more.

L